

DIVERSITATEA RELIGIOASĂ ȘI LIBERTATEA CONȘTIINȚEI ÎN REPUBLICA MOLDOVA. ANALIZE ȘI PERSPECTIVE

Nicolae SEDLEȚCHI

Doctorand, Universitatea de Studii Europene din Moldova,

Chișinău, Republica Moldova

e-mail: nicolae.sedletchi@usem.md

<https://orcid.org/0000-0001-7494-4790>

Prezentul articol reprezintă o analiză cuprinzătoare a religiozității populației din Republica Moldova, bazată pe date statistice, cercetări sociologice și aspecte istorice. Articolul examinează principalele grupuri religioase, numărul acestora, dinamica schimbărilor în convingerile religioase ale populației, precum și influența religiei asupra vieții publice și politice a țării. Autorul subliniază faptul că Moldova este o țară multietnică și multiconfesională, unde, alături de ortodoxie, există și alte grupuri religioase, cum ar fi catolicii, protestanții, musulmanii și reprezentanții diferitor mișcări religioase noi. Studiul identifică tendințele în ceea ce privește religiozitatea populației în ultimele decenii, arătând modul în care schimbările economice, politice și sociale au influențat convingerile religioase ale cetățenilor. Se examinează, de asemenea, rolul instituțiilor religioase în susținerea stabilității sociale și contribuția acestora la patrimoniul cultural al țării. Datele prezentate în articol se bazează pe starea religiozității populației din Republica Moldova în baza recensămintelor populației din 2004 și 2014.

Cuvinte-cheie: religiozitate, Republica Moldova, grupuri religioase, libertate religioasă, politică de stat, cercetare sociologică.

RELIGIOUS DIVERSITY AND FREEDOM OF CONSCIENCE IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA. ANALYSIS AND PERSPECTIVES

This article represents a comprehensive analysis of the religiosity of the population of the Republic of Moldova, based on statistical data, sociological research and historical aspects. The article examines the main religious groups, their number, the dynamics of changes in the religious beliefs of the population, as well as the influence of religion on the public and political life of the country. The authors of the article emphasize the fact that Moldova is a multi-ethnic and multi-confessional country, where, along with Orthodoxy, there are also other religious groups, such as Catholics, Protestants, Muslims and representatives of various new religious movements. The study identifies trends in population religiosity over recent decades, showing how economic, political and social changes have influenced citizens' religious beliefs. The authors also examine the role of religious institutions in supporting social stability and their contribution to the country's cultural heritage. The data presented in the article are based on the state of religiosity of the population of the Republic of Moldova based on the population censuses of 2004 and 2014. [5,6]. The article will be useful for jurists, sociologists, researchers of religions, political scientists and all those who are interested in the problems of religiosity and its impact on society in the post-Soviet space.

Keywords: religiosity, Republic of Moldova, religious groups, religious freedom, state policy, sociological research.

DIVERSITÉ RELIGIEUSE ET LIBERTÉ DE CONSCIENCE EN RÉPUBLIQUE DE MOLDOVA. ANALYSE ET PERSPECTIVES

Cet article représente une analyse complète de la religiosité de la population de la République de Moldova, basée sur des données statistiques, des recherches sociologiques et des aspects historiques. L'article examine les principaux groupes religieux, leur nombre, la dynamique des changements dans les croyances religieuses de la population, ainsi que l'influence de la religion sur la vie publique et politique du pays. Les auteurs soulignent que la Moldavie est un pays multiethnique et multiconfessionnel, où, avec l'orthodoxie, il existe d'autres groupes religieux, tels que les catholiques, les protestants, les musulmans et les représentants de divers nouveaux mouvements religieux. L'étude identifie les tendances de la religiosité de la population au cours des dernières décennies, montrant comment les changements économiques, politiques et sociaux ont influencé les croyances religieuses des citoyens. Il examine également le rôle des institutions religieuses dans le soutien de la stabilité sociale et leur contribution au patrimoine culturel du pays. Les données présentées dans l'article sont basées sur l'état de religiosité de la population de la République de Moldova sur la base des recensements de la population de 2004 et 2014.

Mots-clés: religiosité, République de Moldova, groupes religieux, liberté religieuse, politique de l'état, recherche sociologique.

РЕЛИГИОЗНОЕ МНОГООБРАЗИЕ И СВОБОДА ВЕРОИСПОВЕДАНИЯ В РЕСПУБЛИКЕ МОЛДОВА. АНАЛИЗ И ПЕРСПЕКТИВЫ

Данная статья представляет собой комплексный анализ религиозности населения Республики Молдова, основанный на статистических данных, социологических исследованиях и исторических аспектах. В статье рассматриваются основные религиозные группы, их численность, динамика изменения религиозных убеждений населения, а также влияние религии на общественно-политическую жизнь страны. Автор особо подчеркивает, что Молдова является мультиэтнической и мультиконфессиональной страной, где наряду с православием существуют и другие религиозные группы, такие как католики, протестанты, мусульмане и представители различных новых религиозных течений. Исследование выявляет тенденции в религиозности населения за последние десятилетия, показывая, как экономические, политические и социальные изменения повлияли на религиозные убеждения граждан. Также рассматривается роль религиозных институтов в поддержании социальной стабильности и их вклад в культурное наследие страны. Данные, представленные в статье, основаны на состоянии религиозности населения Республики Молдова по данным переписей населения 2004 и 2014 годов. Статья будет полезна юристам, социологам, религиоведам, политологам и всем желающим. тем, кого интересуют проблемы религиозности и ее влияние на общество на постсоветском пространстве.

Ключевые слова: религиозность, Республика Молдова, религиозные группы, свобода вероисповедания, государственная политика, социологическое исследование.

Introducere

Libertatea conștiinței este un drept fundamental al omului care include libertatea de gândire, de credință și de religie. Acest drept este garantat de numeroase instrumente juridice internaționale și naționale și joacă un rol important în asigurarea libertății individuale și a democrației. Instrumente juridice internaționale precum **Declarația Univer-**

sală a Drepturilor Omului, Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, Convenția europeană a drepturilor omului și altele [1,2] stabilesc standarde pentru protecția libertății de conștiință. Legislația națională joacă, de asemenea, un rol important în protecția libertății de conștiință. De exemplu, Constituția Republicii Moldova garantează libertatea de gândire, conștiință și religie (articolul

31) și include măsuri pentru prevenirea discriminării pe motive religioase [3]. În plus, legislația Republicii Moldova conține legi specifice, menite să asigure egalitatea și protecția împotriva discriminării, cum ar fi, de exemplu, Legea privind egalitatea de șanse.

Idei și discuții

În 2024, populația Republicii Moldova este reprezentată de aproximativ 3 329 865 de locuitori. Aceste date se bazează pe cea mai recentă estimare furnizată de Departamentul ONU pentru Afaceri Economice și Sociale, precum și pe proiecțiile publicate pe diverse platforme demografice-Worldometer și World Population Review [7, 8]. Populația Republicii Moldova a înregistrat o tendință descrescătoare în ultimele decenii, din cauza emigrației ridicate și a sporului natural negativ. Principalele localități cu cea mai mare populație sunt orașele Chișinău, Tiraspol și Bălți. Conform recensământului din 2014, care nu include Transnistria, religia predominantă în țară este creștinismul ortodox, 90% din populație aparținând uneia dintre cele două biserici creștine ortodoxe. Cele mai mari grupuri religioase non-ortodoxe, fiecare înregistrând între 15 000 și 30 000 de adepți, sunt baptiștii, martorii lui Iehova și pentecostalii. Estimările privind populația evreiască variază foarte mult: de la 1.600 la 30.000 de persoane. Potrivit datelor prezentate de Comunitatea Evreilor din Moldova [9], în țară locuiesc aproximativ 20.000 de evrei. Grupurile care, împreună,

reprezintă mai puțin de 5% din populație includ pe adventiștii de ziua a șaptea, creștinii evanghelici, catolicii, luteranii, musulmanii și ateii. Printre grupurile religioase mai mici din Moldova se numără bahá'ii, molokanii, evreii mesianici, prezbiterienii, Biserica lui Isus Hristos a Sfinților din Zilele din Urmă (Biserica lui Isus Hristos), Armata Salvării, Biserica Creștină Evanghelică, Federația Familiilor pentru Pace și Unificare Mondială (Biserica Unificării), alți creștini, Falun Gong și Societatea Internațională pentru Conștiința Krishna.

Începând cu anul 2024, în Moldova există aproximativ 1 318 parohii ortodoxe. Dintre acestea, 1.194 de parohii aparțin Mitropoliei autonome a Chișinăului și a întregii Moldove, care depinde de Biserica Ortodoxă Rusă, iar 124 de parohii fac parte din Mitropolia Basarabiei, care este subordonată Bisericii Ortodoxe Române. Pe lângă bisericile ortodoxe, în Moldova sunt prezente și alte confesiuni creștine, inclusiv congregații catolice, baptiste, evanghelice și adventiste [10].

În istoria modernă a Republicii Moldova, informații fiabile privind starea religiozității populației sunt furnizate de rezultatele recensămintelor populației, efectuate în anii 2004 și 2014.

În 2004, metodologia recensământului a inclus numărarea a 8 confesiuni religioase; în 2014 – a 14 confesiuni, iar în 2024, clasificatorul religiei a inclus 48 de confesiuni religioase, însă rezultatele ultimului recensământ nu vor fi publicate până în 2025-2026.

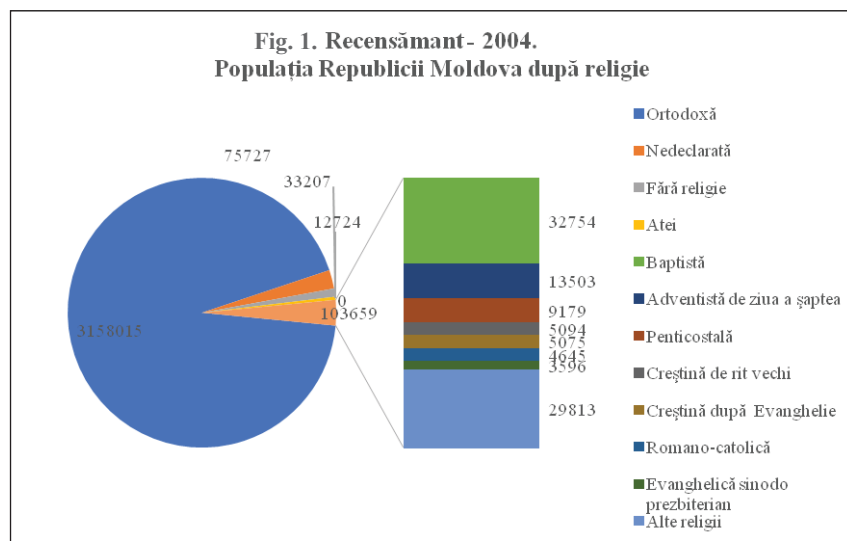
Tabelul 1. Clasificatorul religiilor, Recensământ - 2024

1	Ortodoxă	17	Presbiteriană	33	Musulmană Sunită
2	Inochentistă	18	Studentii în Biblie	34	Musulmană Șiiță
3	Staroveri (Ortodoxă Rusă de rit vechi)	19	Nouapostolică	35	Iudaism
4	Molocană	20	Carismatică	36	Bahai
5	Romano-Catolică	21	Armata Salvării	37	AllatRa
6	Greco-Catolică	22	Misiunea Biblică	38	Hinduism
7	Baptistă	23	Biserica Ultimului Testament	39	Hare Krișna
8	Penticostală	24	Mormonă	40	Budistă
9	Adventistă	25	Copiii Domnului	41	Confucianism
10	Reformist adventist	26	Biserica Unită a lui Dumnezeu	42	Taoism
11	Martorii lui Iehova	27	Biserica Creștină Noua Generație	43	Șinto
12	Armeană	28	Menoniți	44	Frăția Albă
13	Reformată	29	Biserica Creștină a Evangheliei Depline	45	Păgânism
14	Unitariană	30	Scientologie	46	Rodnoverie
15	Luterană	31	Moonistă	47	Liber cugetător
16	Anglicană	32	Satanism	48	Altele

Sursa: [11].

În cadrul recensământului din 2004 au participat 3383332 de cetățeni[12]. Dintre aceștia, în termeni procentuali, majoritatea absolută – 93,3% – au indicat că sunt ortodocși, 2,2% au refuzat să-și indice apartenența religioasă, 1% au declarat că sunt necredincioși și 0,4% au recunoscut că sunt atei.

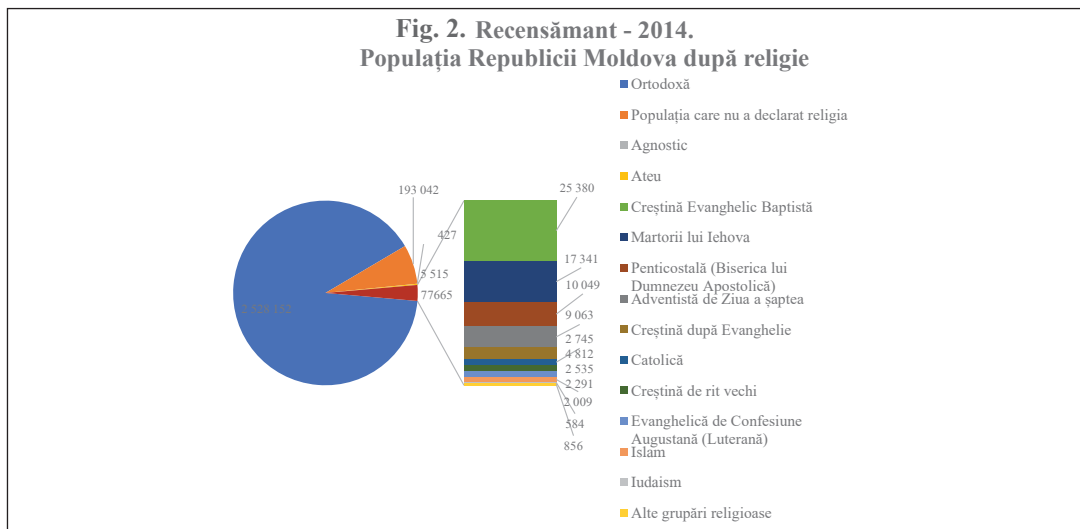
Reprezentanții altor confesiuni au fost, de asemenea, identificați în timpul recensământului. Ca procent, ponderea lor în numărul total de cetățeni participanți la recensământ a fost de 3,2%, din care 1% erau baptiști, 0,4% - adventiști de ziua a șaptea, 0,3% - penticostali și alții (Fig. 1).

Sursa: Datele recensământului populației din Republica Moldova, 2004.

La recensământul din 2014 [13] au participat 2804801 cetățeni - Fig. 2. Dintre aceștia, în termeni procentuali, majoritatea absolută - 90,1% - au declarat că sunt ortodocși, 6,9% au refuzat să-și indice apartenența religioasă, iar 0,2% au recunoscut

că sunt atei. Reprezentanții altor confesiuni participante la recensământ au constituit 2,8% din totalul cetățenilor. Dintre aceștia, 0,9 la sută erau baptiști, 0,6 la sută - martori ai lui Iehova, 0,4 la sută - penticostali, 0,3 la sută - adventiști de ziua a șaptea etc.

Sursa: Datele recensământului populației din Republica Moldova, 2014.

Analiza comparativă a rezultatelor celor două recensăminte ne permite să observăm dinamica identității religioase a populației Republicii Moldova pe o perioadă de 10 ani (din 2004 până în 2014) - Tab. 2. Schimbări notabile au avut loc în următorii parametri:

- proporția populației care n-a indicat apartenența religioasă a crescut de la 2,2% la 6,9%;
 - cota populației ortodoxe a scăzut de la 93,3 % la 90,1 %.

Tabelul 2. Date de la recensămintele populației din 2004 și 2014 privind religiozitatea populației din Republica Moldova

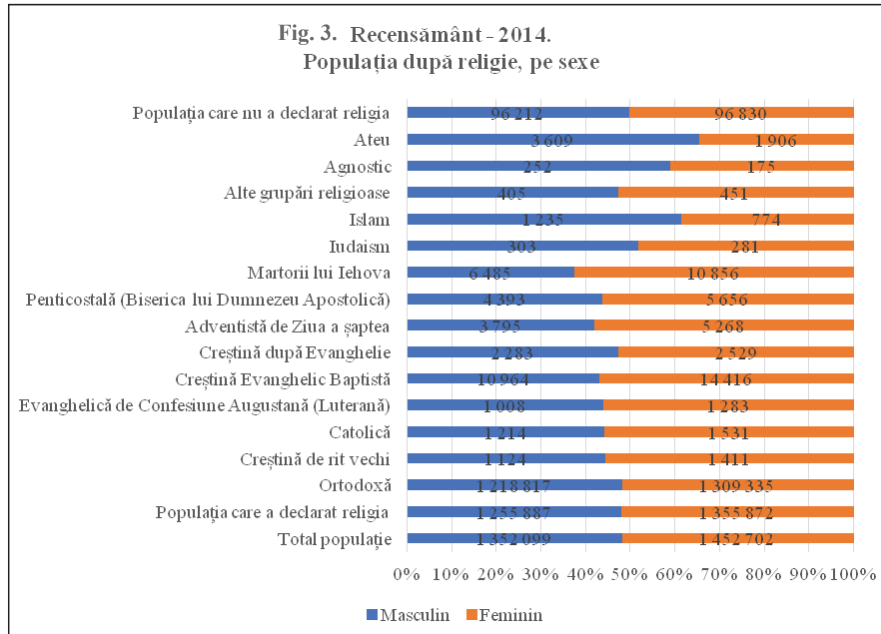
	Recensământ - 2004		Recensământ - 2014	
	<i>num.</i>	<i>%</i>	<i>num.</i>	<i>%</i>
Populație totală	3 383 332	100	2 804 801	100
Ortodoxă	3 158 015	93,3	2 528 152	90,1
Populația care nu a declarat religia	75 727	2,2	193 042	6,9
Agnostic	33 207	1	427	0,0
Ateu	12 724	0,4	5 515	0,2
Creștină Evanghelică Baptistă	32 754	1	25 380	0,9
Adventistă de ziua a șaptea	13 503	0,4	9 063	0,3
Penticostală (Biserica lui Dumnezeu Apostolică)	9 179	0,3	10 049	0,4
Creștină de rit vechi	5 094	0,2	2 535	0,1
Creștină după Evanghelie	5 075	0,2	4 812	0,2
Romano-Catolică	4 645	0,1	2 745	0,1
Evanghelică sinodo- prezbiteriană.	3 596	0,1		
Martorii lui Iehova			17 341	0,6
Evanghelică de Confesiune Augustană (Luterană)			2 291	0,1
Islam			2 009	0,1
Iudaism			584	0,0
Alte grupări religioase	29 813	0,9	856	0,0

Sursa: Datele recensământului populației din Republica Moldova, 2004 și 2014.

Materialele recensământului din 2014 permit descrierea profilului socio-demografic al grupurilor religioase și non-religioase ale populației. Astfel, în ceea ce privește genul (Fig. 3), este caracteristic faptul că ponderea bărbaților care s-au identificat ca atei (65,4%) și agnostici (59,0%) în timpul recensământului este mai mare decât ponderea bărbaților participanți la recensământ (48,2%). În cazul femeilor, situația este inversă: proporția celor care s-au

identificat ca atee (34,6%) și agnostice (41,0%) este mai mică decât proporția femeilor participante la recensământ (51,8%).

În toate grupurile religioase din Republica Moldova, ponderea femeilor este mai mare decât cea a femeilor participante la recensământ. Singurele excepții sunt comunitățile religioase ale musulmanilor și evreilor, unde proporția bărbaților este mai mare.

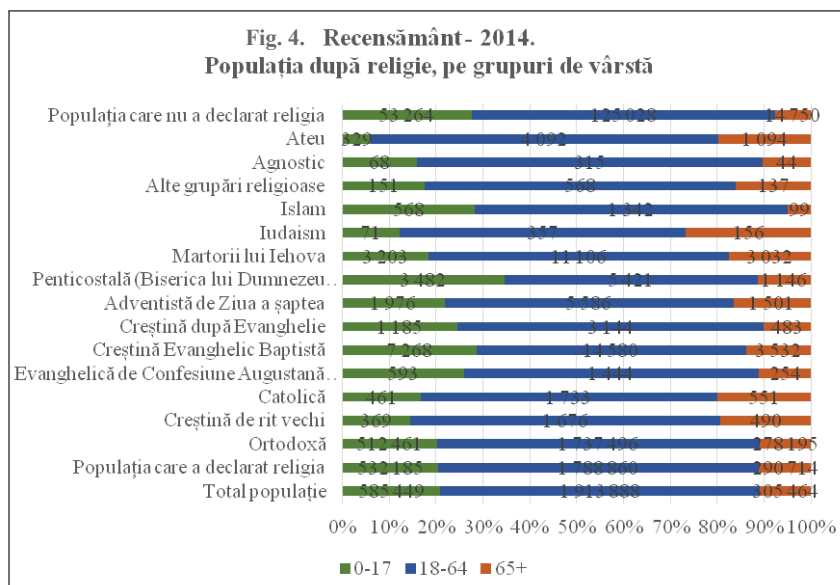
Sursa: Datele recensământului populației din Republica Moldova, 2014.

Analizând rezultatele recensământului din punctul de vedere al vârstei participanților (Fig. 4), apar anumite particularități ale apartenenței religioase. Astfel, ponderea copiilor care au refuzat să-și indice religia (27,6%) a fost mai mare decât a copiilor participanți la recensământ (20,9%). În schimb, ponderea copiilor atei (6,0%) și agnostici (15,9%) a fost mai mică decât cea a copiilor participanți la recensământ (20,9%).

Proporția persoanelor în vârstă (peste 65 de ani) care s-au declarat atei (19,8%) a fost mai mare decât proporția acestor persoane recensate (10,9%).

Proporția copiilor aparținând altor confesiuni religioase – penticostali (34,7 %), bapțiști (28,6 %), musulmani (28,3 %) – a fost mai mare decât proporția copiilor cuprinși în recensământ (20,9 %).

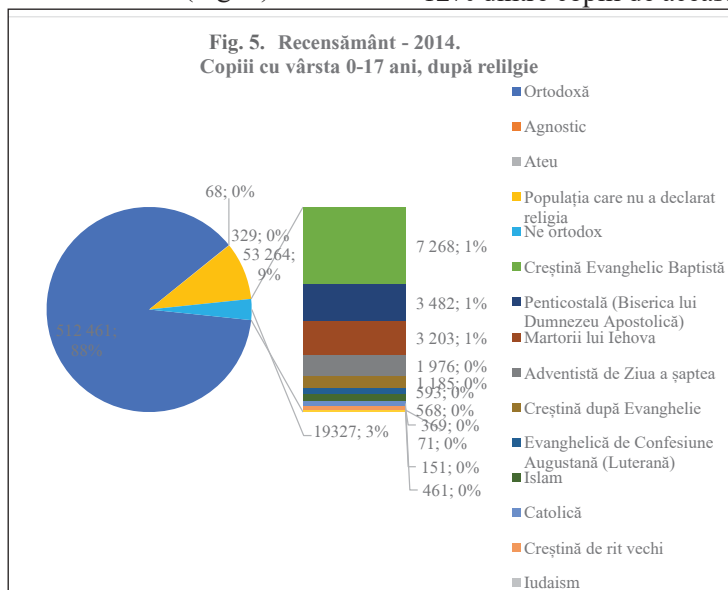
Ponderea persoanelor în vârstă (65+) în toate grupurile religioase, cu excepția musulmanilor, a fost mai mare decât ponderea acestor persoane participante la recensământ (10,9 %). În schimb, în alte confesiuni - evrei (26,7 %), catolici (20,1 %), credincioși de rit vechi (19,3 %) – ponderea persoanelor în vârstă a fost mai mare decât a tuturor acestor persoane participante la recensământ.

Sursa: Datele recensământului populației din Republica Moldova, 2014.

Este important să se analizeze religiozitatea copiilor cu vârste cuprinse între 0-17 ani (Fig. 5). Rezul-

tatele recensământului din 2014 arată că aproximativ 12% dintre copiii de această vârstă nu sunt ortodocși.

Sursa: Datele recensământului populației din Republica Moldova, 2014.

Materialele recensământului permit și descrierea distribuirii teritoriale a cetățenilor care sunt reprezentanți ai confesiunilor netradiționale pentru Republica Moldova. Astfel, în 2014, cele mai mari

comunități baptiste locuiau în 5 centre administrative: Cahul, Sîngerei, Chișinău, Ștefan Vodă și Hîncești. Procentual, ponderea lor în numărul total de cetățeni ai acestor localități nu depășea 3,7% (Tab. 3).

Tabelul 3. Cele mai mari comunități baptiste din Republica Moldova în 2014

	<i>Populația totală</i>	<i>Populația baptistă</i>	<i>% populației baptiste din totalul populației</i>
Republica Moldova	2 804 801	25 380	0,9
Cahul	105 324	3 884	3,7
Sîngerei	79 814	2 645	3,3
Mun. Chișinău	469 402	2 406	0,5
Ștefan Vodă	62 072	1 927	3,1
Hîncești	103 784	1 839	1,8

Sursa: Datele recensământului populației din Republica Moldova, 2014.

Cele mai mari comunități de Martori ai lui Iehova locuiau în următoarele centre administrative: Briceni, Edineț, Chișinău, Bălți și Rîșcani. Ca pondere

în numărul total de cetățeni ai acestor localități, ei nu reprezentau mai mult de 6,7 la sută (Tab. 4).

Tabelul 4. Cele mai mari comunități ale Martorilor lui Iehova din Republica Moldova în 2014

	<i>Populația totală</i>	<i>Martorii lui Iehova</i>	<i>% Populației Martorii lui Iehova din totalul populației</i>
Republica Moldova	2 804 801	17 341	0,6
Briceni	70 029	4 660	6,7
Edineț	71 849	3 049	4,2
Mun. Chișinău	469 402	2 470	0,5
Mun. Bălți	102 457	1 002	1,0
Rîșcani	59 226	467	0,8

Sursa: Datele recensământului populației din Republica Moldova, 2014.

Cele mai mari comunități pentecostale au fost semnalate pe teritoriul a 5 centre administrative: în Briceni, în Edineț, în Sîngerei, în Chișinău și în Ca-

hul. Ca procent, ponderea lor în numărul total de cetățeni ai acestor localități nu depășea 3,2% (Tab. 5).

Tabelul 5. Cele mai mari comunități penticostale din Republica Moldova în 2014

	<i>Total</i>	<i>Populația penticostală</i>	<i>% populației penticostale din totalul populației</i>
Republica Moldova	2 804 801	10 049	0,4
Briceni	70 029	2 221	3,2
Edineț	71 849	1 315	1,8
Sîngerei	79 814	980	1,2
Mun. Chișinău	469 402	630	0,1
Cahul	105 324	520	0,5

Sursa: Datele recensământului populației din Republica Moldova, 2014.

Cele mai mari comunități adventiste au fost înregistrate în următoarele centre administrative: Cahul, Sîngerei, Găgăuzia, Edineț și Hîncești. Ca procent, ponderea lor în numărul total de cetățeni ai acestor localități nu depășea 1,4% (Tab. 6).

Tabelul 6. Cele mai mari comunități adventiste din Republica Moldova în 2014

	<i>Populația totală</i>	<i>Populația adventistă de ziua a șaptea</i>	<i>% populației adventiste de ziua a șaptea din totalul populației</i>
Republica Moldova	2 804 801	9 063	0,3
Cahul	105 324	1 449	1,4
Sîngerei	79 814	820	1,0
U.T.A. Găgăuzia.	134 535	819	0,6
Edineț	71 849	787	1,1
Hîncești	103 784	700	0,7

Sursa: Datele recensământului populației din Republica Moldova, 2014.

Cele mai mari comunități de creștini evanghelici locuiau în 5 centre administrative: Chișinău, Rîșcani, Drochia, Găgăuzia și Edineț. În termeni procentuali, ponderea lor în numărul total de cetățeni ai acestor localități nu depășea 0,6% (Tab. 7).

Tabelul 7. Cele mai mari comunități evanghelice de creștini din Republica Moldova în 2014

	<i>Total</i>	<i>Populația creștină după evanghelie</i>	<i>% populației creștine după evanghelie din totalul populației</i>
Republica Moldova	2 804 801	4 812	0,2
Mun. Chișinău	469 402	2 821	0,6
Rîșcani	59 226	174	0,3
Drochia	74 443	130	0,2
U.T.A. Găgăuzia	134 535	129	0,1
Edineț	71 849	116	0,2

Sursa: Datele recensământului populației din Republica Moldova, 2014.

Cele mai mari comunități catolice se aflau în următoarele centre administrative: Chișinău, Bălți, Sîngerei, Cahul, Glodeni și Anenii Noi. În ter-

meni procentuali, ponderea lor în numărul total de cetățeni ai acestor localități nu depășea 0,5 la sută (Tabelul 8).

Tabelul 8. Cele mai mari comunități de catolici din Republica Moldova în 2014

	<i>Populația totală</i>	<i>Populația catolică</i>	<i>% populației catolice din totalul populației</i>
Republica Moldova	2 804 801	2 745	0,1
Mun. Chișinău	469 402	1 057	0,2
Mun. Bălți	102 457	537	0,5
Sîngerei	79 814	253	0,3
Glodeni	51 306	194	0,4
Anenii Noi	78 996	79	0,1

Sursa: Datele recensământului populației din Republica Moldova, 2014.

Cele mai mari comunități de creștini de rit vechi locuiau în 5 centre administrative: în Sîngerei, în Chișinău, în Fălești, în Florești și în

Edineț. În termeni procentuali, ponderea lor în numărul total de cetățeni ai acestor localități nu depășea 1,0% (Tabelul 9).

Tabelul 9. Cele mai mari comunități de creștini de rit vechi din Republica Moldova în 2014

	<i>Total</i>	<i>Populația creștină de rit vechi</i>	<i>% populației creștine de rit vechi din totalul populației</i>
Republica Moldova	2804801	2 535	0,1
Sîngerei	79 814	806	1,0
Mun. Chișinău	469 402	575	0,1
Fălești	78 258	417	0,5
Florești	76 457	363	0,5
Edineț	71 849	265	0,4

Sursa: Datele recensământului populației din Republica Moldova, 2014.

Cele mai mari comunități de luterani au fost înregistrate pe teritoriul a 5 centre administrative: Chișinău, Găgăuzia, Bălți, Edineț și Hîncești.

În termeni procentuali, ponderea lor în numărul total de cetățeni ai acestor localități nu depășea 0,2% (Tabelul 10).

Tabelul 10. Cele mai mari comunități luterane din Republica Moldova în 2014

	<i>Total</i>	<i>Populația evanghelică de Confesiune Augustană (Luterană)</i>	<i>% din populația Bisericii Evanghelice de Confesiune Augustană (Luterană) din populația totală a țării</i>
Republica Moldova	2 804 801	2 291	0,1
Mun. Chișinău	469 402	540	0,1
U.T.A. Găgăuzia	134 535	223	0,2
Mun. Bălți	102 457	156	0,2
Edineț	71 849	145	0,2
Hîncești	103 784	117	0,1

Sursa: Datele recensământului populației din Republica Moldova, 2014.

Cele mai mari comunități musulmane locuiau pe teritoriul a 5 centre administrative: Chișinău, Găgăuzia, Bălți, Anenii Noi și Cahul. Ca procent, ponderea lor în numărul total de cetățeni ai acestor localități nu depășea 0,2% (Tabelul 11).

Tabelul 11. Cele mai mari comunități de musulmani din Republica Moldova în 2014

	<i>Total</i>	<i>Populația de religie islamică</i>	<i>% populației musulmane din totalul populației</i>
Republica Moldova	2 804 801	2 009	0,1
Mun. Chișinău	469 402	985	0,2
U.T.A. Găgăuzia	134 535	176	0,1
Mun. Bălți	102 457	71	0,1
Anenii Noi	78 996	68	0,1
Cahul	105 324	54	0,1

Sursa: Datele recensământului populației din Republica Moldova, 2014.

Cele mai mari comunități evreiești se aflau în 5 centre administrative: Chișinău, Bălți, Briceni, Orhei și Edineț. În termeni procentuali, ponderea lor în numărul total de cetățeni ai acestor localități nu depășea 0,1 la sută (Tabelul 12).

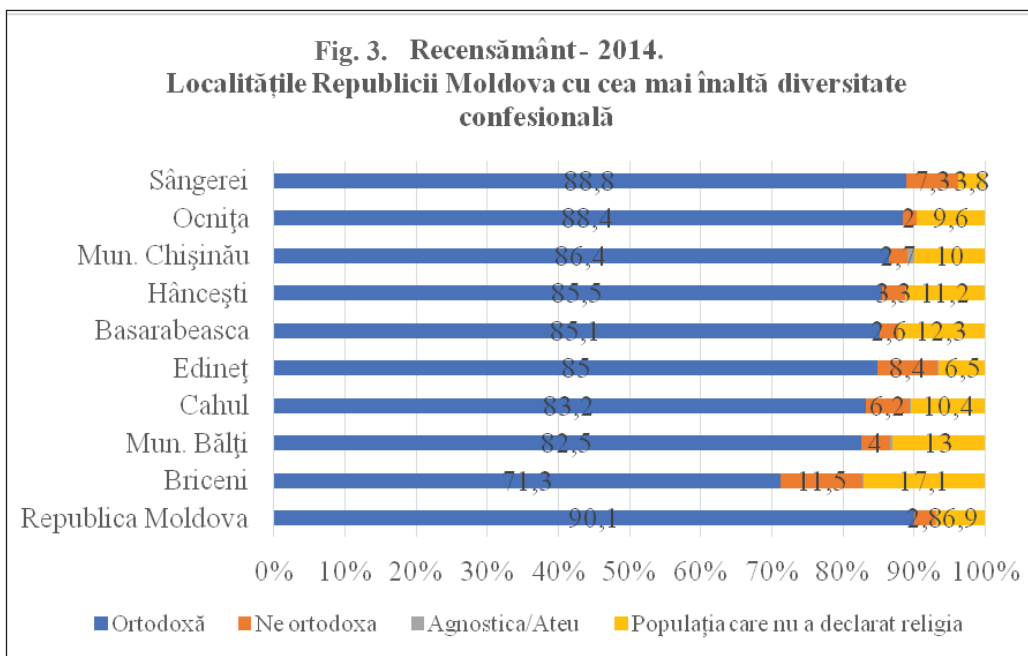
Tabelul 12. Cele mai mari comunități evreiești din Republica Moldova în 2014

	<i>Total</i>	<i>Judaism</i>	<i>% populației iudaice din totalul populației</i>
Republica Moldova	2 804 801	584	0,0
Mun. Chișinău	469 402	330	0,1
Mun. Bălți	102 457	47	0,0
Briceni	70 029	35	0,0
Orhei	101 502	23	0,0
Edineț	71 849	17	0,0

Sursa: Datele recensământului populației din Republica Moldova, 2014.

Așadar, situația religioasă din Republica Moldova are și unele particularități teritoriale, printr-o diversitate confesională notabilă caracterizându-se următoarele orașe: Briceni, Bălți, Cahul, Edineț,

Basarabeasca, Hîncești, Chișinău, Ocnița, Sîngerei. În aceste localități ponderea populației neortodoxe variază de la 28,7% la 11,1% (Figura 6).

Sursa: Datele recensământului populației din Republica Moldova, 2014.

Concluzii

Analiza materialelor recensământului din perspectiva particularităților de religiozitate ale populației Republicii Moldova a evidențiat mai multe tendințe relevante pentru a fi luate în considerare în contextul respectării dreptului la libertatea de exprimare, de conștiință și de religie.

În primul rând, Republica Moldova modernă este caracterizată de o diversitate religioasă notabilă. Recensământul din 2004 a înregistrat reședința reprezentanților a peste 8 confesiuni religioase pe teritoriul țării; în 2014 – a 14 confesiuni; în 2024, clasificatorul religiilor a inclus 48 de confesiuni re-

ligioase, dar rezultatele ultimului recensământ vor fi publicate abia în 2025-2026.

Ponderea populației aparținând confesiunii ortodoxe în perioada dintre cele două recensăminte vizate în prezentul studiu (din 2004 și 2014) a scăzut de la 93,3% la 90,1%. De la 2,2% a crescut la 6,9% proporția populației care nu și-a indicat apartenența religioasă. Într-o serie de așezări, diversitatea religioasă reprezintă de la 11,1% la 28,7% din populație. Cel mai probabil, rezultatele Recensământului din 2024 vor dezvălui un nivel și mai înalt al diversității religioase a populației țării la etapa actuală, în principal, datorită apartenenței cetățenilor la confesiuni religioase netradiționale pentru Republica Moldova.

În al doilea rând, religiozitatea populației din Republica Moldova are unele particularități de gen. Astfel, în 2014, în toate comunitățile religioase (cu excepția musulmanilor și evreilor) ponderea femeilor a fost mai mare decât cea a bărbaților.

În al treilea rând, diversitatea religioasă a caracterizat copiii cu vârste cuprinse între 0 și 17 ani mai mult decât alte grupe de vârstă. Ponderea copiilor non-ortodocși în 2014 a fost de 12,5%, dintre care 9,1% nu și-au indicat apartenența religioasă, 0,1% erau ateii, iar 3,3% erau reprezentanți ai altor confesiuni religioase. Compoziția pe vârste a confesiunilor diferă, deoarece o proporție ridicată de copii este specifică pentru următoarele confesiuni: penticostali (34,7%), bapțiști (28,6%), musulmani (28,3%), luterani (25,9%), evanghelici (24,6%), în timp ce proporția de copii participanți la recensământ a fost de 20,9%. În același timp, o rată ridicată a populației vârstnice (65+) se înregistrează în următoarele confesiuni: evrei (26,7%), catolici (20,1%), creștini de rit vechi (19,3%), martori ai lui Iehova (17,5%), adventiști (16,6%), față de proporția de 10,9% a persoanelor de această vârstă participante la recensământ.

Aceste circumstanțe sunt relevante în contextul respectării dreptului la libertatea de exprimare, conștiință și religie a populației Republicii Moldova, determinând anumite intervenții în următoarele direcții:

– adoptarea de legi, programe și politici de stat în domeniul educației, conservării tradițiilor și patrimoniului cultural, care, pe de o parte, să reflecte caracterul laic al Republicii Moldova, iar pe de altă parte, să garanteze drepturile cetățenilor în domeniul religios, asigurând, astfel, integrarea cetățenilor țării, indiferent de apartenența lor confesională;

– revizuirea politicii educaționale în ceea ce privește predarea materiilor școlare care conțin aspecte de istorie și cultură religioasă, precum și organizarea de activități extracurriculare pe aceste su-

biecte. Prevenirea segregării și discriminării copiilor în sistemul educațional pe baza religiei;

– protecția socială a reprezentanților confesiunilor religioase, formate din grupuri vulnerabile (femei, copii, vârstnici);

– creșterea rolului organismelor de autogovernare locală în asigurarea drepturilor religioase, a toleranței și a prevenirii conflictelor religioase în localitățile cu un nivel ridicat de diversitate religioasă.

Referințe bibliografice

1. Declarația Universală a Drepturilor Omului din 1948. Adoptată în Rezoluția Adunării Generale a ONU 217 A (III) din 10 decembrie 1948. Disponibil: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/declhr.shtml (e-pagina vizitată: 07.07.2024).

2. Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Roma, 4 noiembrie 1950. În: Acte legislative interne și regionale. Chișinău: Epigraf, 2005. 208 p. 2.

3. Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 18.08.1994, Nr. 1.

4. Legea Republicii Moldova nr. 121 din 25 mai 2012 cu privire la asigurarea egalității. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 29.05.2012 în nr. 103, art. 355.

5. Recensământul populației 2004. Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova. Disponibil: <https://statistica.gov.md/ru/perepis-naseleniya-2004-52.html> (e-pagina vizitată: 10.07.2024).

6. Recensământul populației 2014. Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova. Disponibil: <https://statistica.gov.md/ru/perepis-naseleniya-2004-52.html> (e-pagina vizitată: 10.07.2024).

7. Platforme Worldometer. Disponibil: <https://www.worldometers.info/world-population/moldova-population> (e-pagina vizitată: 10.07.2024).

8. Platforme World Population Review. Disponibil: <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/freedom-index-by-country> (e-pagina vizitată: 10.07.2024).

9. Comunitatea evreiască din Moldova. Disponibil: <https://jcm.md/> (e-pagina vizitată: 11.07.2024).

10. Creștinismul în Moldova./ Adam Phillips / 11 martie 2024. Disponibil: <https://thewitness.org/christianity-in-moldova/> (e-pagina vizitată: 12.07.2024).

11. Clasificatorul religiilor. Metodologia de recenzare și de prelucrare a datelor Recensământului populației și al locuințelor 2024 din Republica Moldova. Anexa 5. Disponibil: https://statistica.gov.md/files/files/Recensamint/Recesamint_2024/Chestionare/Acte_normative/Metodologia_RPL_de_recenzare_prelucrare.pdf (e-pagina vizitată: 12.07.2024).

12. Recensământul populației 2004. Caracteristici demografice, naționale, lingvistice, culturale. Disponibil: https://statistica.gov.md/ro/conditiile-de-locuit-ale-populatiei-52_3672.html (e-pagina vizitată: 12.07.2024).

13. Rezultatele Recensământului populației și al locuințelor 2014 (RPL2014). Caracteristici - Populație 2 (populația pe comună, religie, cetățenie). Disponibil: <https://statistica.gov.md/ro/recensamantul-populatiei-si-al-locuintelor-2014-122.html> (e-pagina vizitată: 12.07.2024).

